

Posudek na rigorózní práci Mgr. Andrey Dobřichovské Gedeonové, LL.M.

Právní úprava České republiky v oblasti odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem a stručný přehled právní úpravy odpovědnosti státu za nezákonný výkon státní moci ve Spolkové republice Německo

Rigorózantka předložila k posouzení fundovaně zpracovanou práci na téma odpovědnosti veřejné moci. Téma právně velmi náročné, politicky citlivé s velkými přesahy do dalších oblastí právního řádu. O tom, že jde o téma, které není snadné legislativně upravit, vyplývá i ze srovnávacího výkladu autorky o právní úpravě odpovědnosti státu za výkon státní moci v SRN. Tím, že autorka paralelně seznamuje čtenáře s oběma právními úpravami není tak překvapivý závěr, který autorka zaujímá, totiž, že platná česká úprava - přes její některé nešvary a nedostatky- je vystavena na modernějších právních základech.

Jedním z těchto důvodů je podle názoru autorky i vybudování právní úpravy odpovědnosti za výkon veřejné moci v Německu na principu zavinění; to se snaží německá právní praxe překonávat judikaturou a tzv. „objektivizací zavinění“.

Autorka omezila výklad na případy, kdy dochází ke vzniku škody v důsledku nezákonného zásahu do subjektivního práva občana. S tímto omezením lze souhlasit; případy, kdy vznikla občanovi škoda v důsledku zákonného zásahu státu do jeho subjektivních práv představují již jinou kategorii.

Již úvodní výklady autorky na str. 11 an. (Stát a jeho funkce, pojem veřejné moci a její výkon, kontrola veřejné moc) dovolují učinit závěr, že autorka se s teoretickými přístupy odpovědnosti veřejné moci dobře seznámila a dokáže o nich podat zasvěcený výklad. V souvislosti s německým historickým přístupem navozuje otázku, zda při selhání veřejné moci má být nositelem odpovědnosti „vykonávající úředník osobně- mandátní teorie“ či zda to má být nositel veřejné moci sám. I když tato otázka je dávno vyřešena včetně otázky regresní úhrady, její připomenutí či alespoň naznačení není od věci.

Autorka správně dovozuje (s. 26), že zvláštní právní úprava odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci mimo oblast občanského zákoníku je mj. i důsledkem, že škoda při výkonu veřejné moci vzniká z veřejnoprávního vztahu a vyžaduje zvláštní právní režim již s ohledem na odpovědný subjekt.

S autorkou lze souhlasit, že v České republice je právní úprava odpovědnosti státu provedena v podstatě roztržena bez systematického uspořádání; to dokazuje např. právní úpravou obsaženou v zákoně č. 82/1998 Sb. a zákonem ČNR č. 358/1992 Sb. o notářích a jejich činnosti ve znění pozdějších předpisů, zákonem o Policii České republiky, zákonem o ozbrojených silách České republiky, aj. K odstranění popsání a nepřehledného stavu navrhuje proto přijetí samostatného předpisu. Správně poukazuje, že mezi zatím nevyřešené problémy patří v české právní úpravě i odpovědnost státu za škodu způsobenou porušením práva EU, především pokud se jedná o škodu způsobenou neprovedením směrnice. Obšírně se zabývá palčivou otázkou nemožností žádat náhradu škody za škodu způsobenou legislativní činností nebo naopak nečinností. Autorka správně předestírá, že Ústavní soud došel k závěru, že dlouhodobá nečinnost parlamentu je protiústavní. Rigorózní dále navrhuje, že de lege ferenda by mělo dojít k odstranění rozličného režimu odpovědnosti za výkon veřejné správy mezi exekutory a notáři v tom směru, že by se měla zachovat výlučná odpovědnost státu za tuto činnost s možností regresu vůči představitelům obou dvou typů úředních osob. Její doporučení v tomto směru by mohlo však vzbudit určité pochybnosti, protože jak již dříve uvádí, pro notáře je charakteristický výkon veřejné služby, u jiných právnických profesí tomu tak není (např. u advokátů jde o výkon právní služby, jak je to u exekutorů?).

O pečlivosti autorky svědčí i její výklad přechodných ustanovení zákona č. 82/1998 Sb. čl. II, který přestavuje zakotvení pravé retroaktivity pro případy nároků na náhradu nemajetkové újmy.

Konstatuji ze shora uvedených důvodů, že předložená rigorózní práce naplňuje kriteria předepsaná pro tento druh prací. Proto rigorózní práci doporučuji k obhajobě. K rozpravě navrhuji tuto otázku:

Lze považovat za nesprávný úřední postup (s.62) i pochybení sociálního pracovníka spočívající v jeho faktické nečinnosti, vzdor tomu, že mu byly signalizovány nedostatky ve výchově nezletilého dítěte přecházející až ve fyzické násilí proti dítěti? Dovídala by autorka odpovědnost veřejné moci ?

V Praze dne 24.5.2011

Prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.